

Notat

Rapport fra arbejdsgruppen om rammer for danske universiteters deltagelse i uddannelser omfattet af en Erasmus Mundus aftale

1. Indledning

I forlængelse af Bologna-processen har EU etableret et samarbejds- og mobilitetsprogram – Erasmus Mundus, jf. Europa-parlamentets og Rådets afgørelse nr. 2317/2003/EF af 5. december 2003 for højere uddannelse. Formålet med programmet er at styrke kvaliteten af højere uddannelser i Europa, fremme den mellemfolkelige forståelse og gøre europæisk uddannelse kendt og efterspurgt blandt studerende og forskere uden for Europa.

Et element i programmet er at støtte etableringen af Erasmus Mundus uddannelser. En Erasmus Mundus uddannelse er en fælles europæisk kandidat- eller masteruddannelse med et omfang på mellem 60 og 120 ECTS-point, der som led i programmet er udviklet og udbudt i samarbejde mellem mindst tre universiteter i EU/EØS-landene.

Programmet omfatter også en stipendieordning med det formål at tiltrække tredjelandsstuderende til disse uddannelser. Stipendiet udgør 21.000 Euro per år og kan af den studerende anvendes til finansiering af såvel eventuelle studieafgifter som den studerendes leveomkostninger. Antallet af stipendier til studerende fra tredjelande udgør i gennemsnit 20-25 per optagelsesrunde for den enkelte Erasmus Mundus uddannelse.

Det nuværende program gælder for perioden 2004-2008. Kommissionen har i juli 2007 fremlagt forslag til et nyt program for perioden 2009-2013. Forslaget drøftes pt. i Europaparlamentet. Parlamentets udtalelse forventes afgivet i september 2008. Forslaget forventes sat på dagsordenen for Rådet (uddannelse, ungdom og kultur) i november 2008.

2. Baggrund for Erasmus Mundus arbejdsgruppen

Videnskabsministeriet, Universitets- og Bygningsstyrelsen, foretog i efteråret 2007 en undersøgelse af universiteternes udbud af uddannelser omfattet af en Erasmus Mundus aftale. Undersøgelsens fokus var, om studerende optaget på en Erasmus Mundus uddannelse ved et dansk universitet uretmæssigt var blevet opkrævet betaling for deltagelse på uddannelsen i Danmark og i udlandet, og om danske universiteter uretmæssigt havde modtaget deltagerbetaling for aktiviteter, som de samtidig havde modtaget taxametertilskud til.

Den 1. februar 2008 fremlagde videnskabsministeren en redegørelse til Folketingets Udvalg for Videnskab og Teknologi om deltagerbetaling på universitetsuddannelser omfattet af en Erasmus Mundus aftale. Redegørelsen med bilag opsummerede de gældende regler for danske universiteters aftaler med udenlandske universiteter om deltagelse i udbud af Erasmus Mundus uddannelser og konkluderede, at de danske regler for universiteternes deltagelse på nogle områder ikke harmonerer særlig godt med EU's bestemmelser for Erasmus Mundus uddannelser. Denne manglende harmoni betyder, at danske universiteter i visse tilfælde kan have vanskeligt ved at deltage i Erasmus Mundus uddannelser.

22. august 2008

Arbejdsgruppen om Erasmus
Mundus - Sekretariatet

Sagsnr. 08-033673

Dok nr. 664017

Side 1/2

På baggrund heraf nedsatte ministeren i februar 2008 en arbejdsgruppe om rammer for danske universiteters deltagelse i uddannelser omfattet af en Erasmus Mundus aftale med repræsentation fra ministeriet, danske universiteter og de studerende.

Det følger af kommissoriet for arbejdsgruppen (se bilag 1), at det er arbejdsgruppens opgave at analysere rammerne for danske universiteters aftaler med udenlandske universiteter om deltagelse i udbud og gennemførelse af uddannelser omfattet af en Erasmus Mundus aftale og at foreslå eventuelle ændringer af gældende regler, der er nødvendige for uhindret dansk deltagelse i Erasmus Mundus uddannelsesforløb. Det er en forudsætning for arbejdsgruppens arbejde, at eventuelle løsningsforslag ikke bryder med gratisprincippet på uddannelsesområdet.

På universitetsområdet indebærer gratisprincippet, at den danske stat sikrer, at danske universiteter til alle danske statsborgere (og andre borgere der skal ligestilles hermed) tilbyder videregående uddannelse i form af godkendte bachelor- og kandidatuddannelser med relevans for det danske arbejdsmarked, og at universiteterne af de borgere, der optages på en sådan uddannelse, ikke må opkræve betaling for deltagelse i undervisning og i prøver og anden bedømmelse, der indgår i eksamen, idet universitetet af den danske stat samtidig modtager fuldt taxametertilskud for disse borgere.

Den hidtidige diskussion om danske universiteters deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser har fokuseret på spørgsmål om studieafgifter samt gensidighed og økonomisk balance i studenterudvekslingen, men en nærmere analyse af erfaringerne med Erasmus Mundus viser, at et løsningsforslag også bør tage højde for andre forhold.

De forhold, som et løsningsforslag bør vurderes i forhold til er derfor:

- Det danske krav om, at danske studerende ikke må afkræves studieafgift, ej heller af de dele af uddannelsen, der gennemføres ved udenlandske universiteter.
- Det danske krav om, at det danske universitet skal tilrettelægge sit samlede udbud sådan, at der er gensidighed og økonomisk balance i udvekslingen med de udenlandske universiteter.
- EU-bestemmelserne om, at de deltagende universiteter skal kunne udstede et eksamensbevis og hermed tildele en universitetsgrad, der er godkendt nationalt.
- Det danske krav om de studerendes retssikkerhed.

Dertil kommer de problemer vedrørende anvendelse af det gældende regelsæt for parallelforløb og fællesuddannelse på Erasmus Mundus uddannelser, som danske universiteter har oplevet og tidligere har påpeget. Det gælder bl.a. kravet om, at uddannelserne defineres som danske uddannelser og hermed enten skal godkendes på samme måde som andre danske uddannelser eller skal ækvivalere allerede godkendte danske uddannelser, samt kravet om, at der kun kan udstedes et dansk eksamensbevis og hermed gives en dansk grad, hvis mindst 1/3 af uddannelsen er gennemført ved et dansk universitet.

Denne rapport indeholder en beskrivelse af gældende regler for danske universiteters deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser, de gældende bestemmelser for Erasmus Mundus programmet, herunder de igangværende forhandlinger om et nyt program, samt de hidtidige erfaringer med dansk deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser. På baggrund heraf identificeres forhold, der vanskeliggør danske universiteters deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser samt overvejelser om modeller for universiteternes fremtidige deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser.

3. Gældende danske regler af relevans for Erasmus Mundus uddannelser

Parallelførløb og fællesuddannelser

Med ændring af universitetsloven i maj 2005, jf. lov nr. 337 af 18. maj 2005, blev der åbnet mulighed for, at danske universiteter kunne indgå aftaler med udenlandske universiteter om gennemførelse af såkaldte ”parallelførløb” og ”fællesuddannelse”. Den nærmere udmøntning af lovens bestemmelser fremgår af bekendtgørelse nr. 931 af 5. oktober 2005 om parallelførløb og fællesuddannelser.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, jf. L 114 – fremsat den 23. februar 2005, at danske universiteters aftaler med udenlandske universiteter om deltagelse i og udbud af Erasmus Mundus uddannelser skal ske inden for rammerne af parallelførløb og fællesuddannelse.

Et parallelførløb er en del af en godkendt dansk uddannelse, der efter den studerendes eget valg kan gennemføres ved et eller flere universiteter i udlandet. Parallelførløbet svarer til (ækvivalerer) det uddannelsesforløb, der gennemføres i Danmark. En fællesuddannelse er en godkendt dansk uddannelse, hvor visse dele af uddannelsen kun kan gennemføres ved et eller flere universiteter i udlandet.

Det danske universitet bestemmer selv, om det efter aftale med et eller flere udenlandske universiteter vil tilbyde et parallelførløb i en uddannelse. Tilbud om et parallelførløb, herunder regler for indskrivning på dette, fastsættes i uddannelsens studieordning.

Hvis et dansk universitet ikke har truffet aftale med et udenlandsk universitet om et parallelførløb til dele af en uddannelse, vil den studerende som hidtil selv kunne aftale studieophold på et udenlandsk universitet og ansøge sit danske universitet om, at de beståede uddannelseselementer fra det udenlandske universitet træder i stedet for uddannelseselementer i den pågældende danske universitetsuddannelse (merit).

Det danske universitet kan i særlige tilfælde indgå aftale med et eller flere udenlandske universiteter om gennemførelse af en uddannelse som fællesuddannelse. Ministeren har hidtil skullet godkende sådanne aftaler, men med oprettelsen af Akkrediteringsrådet, jf. lov nr. 294 af 27. marts 2007, er denne godkendelse bortfaldet. Udbuddet af fællesuddannelser skal herefter alene akkrediteres og godkendes af Akkrediteringsrådet, som det gælder for øvrige danske universitetsuddannelser.

Universitetet skal tilrettelægge sit samlede udbud af parallelførløb og fællesuddannelser sådan, at der er gensidighed og økonomisk balance med de udenlandske universiteter. Universitetet skal i sin aftale med de udenlandske universiteter

samtidig sikre, at den studerende ikke pålægges studieafgifter af det eller de udenlandske universiteter dog under forudsætning af, at den studerende ikke skal betale for tilsvarende ydelser efter reglerne i universitetsloven. Tilsvarende pålægges studerende fra udenlandske universiteter, der udveksles med danske studerende, ikke studieafgift under studieopholdet i Danmark, idet aftalerne om studiepladser til parallelforløb og fællesuddannelse forudsætter et gensidigt gratisprincip.

Et parallelforløb er en del af en godkendt dansk uddannelse og en fællesuddannelse er en godkendt dansk uddannelse. Det indebærer bl.a., at det danske universitet kun kan indgå aftaler med udenlandske universiteter, hvis de uddannelsesdele, der gennemføres i udlandet, lever op til de samme krav om kvalitet, faglig sammenhæng, relevans og progression, som gælder for danske uddannelser. For så vidt angår parallelforløb skal universitetet sikre, at de udenlandske dele tillige ækvivalerer det uddannelsesforløb, der gennemføres i Danmark. For så vidt angår fællesuddannelser skal universitetet bl.a. dokumentere, at der ikke er et tilstrækkeligt samfundsmæssigt behov for et samlet dansk udbud af den pågældende uddannelse.

De danske regler om parallelforløb og fællesuddannelse tager udgangspunkt i, at der i danske uddannelser kan eller skal indgå studieophold i udlandet af højst 2/3 af uddannelsens samlede ECTS-point. De er defineret som danske uddannelser, og derfor skal danske statsborgere (og andre EU/EØS-borgere), der er optaget og indskrevet på den pågældende uddannelse ved det danske universitet, ikke opkræves deltagerbetaling – ej heller for de uddannelsesdele, der gennemføres i udlandet. Derfor skal det danske universitets aftale med de udenlandske universiteter indeholde bestemmelser om gensidighed og balance i studenterudvekslingen, sådan at det er muligt at opnå en samlet økonomisk balance i studenterudvekslingen mellem Danmark og udlandet.

Udvekslingsaftaler kendes i andre sammenhænge. Der er som regel tale om bilaterale aftaler mellem to universiteter. Aftalerne giver mulighed for, at studerende som led i deres uddannelse kan tage et studieophold på et andet universitet. Aftalerne er normalt tilrettelagt således, at der ikke udveksles betalinger mellem universiteterne. De studerende, der deltager i et studieophold under en udvekslingsaftale, skal derfor heller ikke betale for et studieophold i udlandet, uanset at det pågældende udenlandske universitet normalt opkræver deltagerbetaling.

Danske studerende, der ikke kan udveksles under en udvekslingsaftale eller få plads på et parallelforløb eller en fællesuddannelse, kan efter eget valg selv aftale et studieophold ved et universitet i udlandet, men må så selv betale evt. studieafgift ved det udenlandske universitet. Med udlandsstipendieordningen er der åbnet op for, at disse studerende kan få dækket studieafgiften inden for et vist beløb, hvis studieopholdet i udlandet kan give merit i deres danske uddannelse.

4. EU's bestemmelser for Erasmus Mundus uddannelser

I det følgende gives en kort oversigt over de væsentligste betingelser, der er opstillet for Erasmus Mundus uddannelser og som er centrale i forhold til danske regler.

Krav til antal deltagere fra universiteter

Mindst tre universiteter fra tre lande skal indgå i samarbejdet om en Erasmus Mundus uddannelse. De universiteter, der indgår i et samarbejde om en Erasmus Mundus uddannelse, benævnes konsortiet.

Dette indebærer dog ikke, at samtlige studerende på en Erasmus Mundus uddannelse skal tage studieelementer på mindst tre universiteter. De studerende kan i mange tilfælde vælge mellem forskellige studieforløb, der fx indebærer studieophold på to af de deltagende universiteter. Antallet af deltagende universiteter varierer for de forskellige Erasmus Mundus uddannelser. Minimum er altså tre, men tallet kan også ligge på fem til syv. I en uddannelse med mange deltagende universiteter er der mange kombinationsmuligheder for de konkrete studieforløb.

Boks 1. Eksempel på studieforløb på en Erasmus Mundus uddannelse

Københavns Universitet deltager i Erasmus Mundus uddannelsen Agris Mundus. Der deltager seks universiteter i samarbejdet. De studerende kan vælge mellem ni forskellige studieforløb. Det enkelte forløb indebærer studieophold på to af de deltagende universiteter.

Arbejdsgruppen om Erasmus
Mundus - Sekretariatet

Side 5/5

Deltagerafgift

Reglerne herom fremgår af udbudsbetingelserne for Erasmus Mundus uddannelser. Heraf fremgår, at hvis der opkræves en studieafgift på et program skal den være ens for de studerende. Størrelsen må således ikke afhænge af, hvor de studerende starter, fortsætter og slutter deres studieforløb. Studieafgiften kan dog være forskellig for studerende fra tredjelande og EU/EØS-studerende.

De nationale regler for studieafgift for indskrevne studerende er forskellige i EU/EØS-landene. Nogle lande opkræver studieafgifter af alle studerende, andre kun af tredjelandsborgere, og enkelte lande opkræver ikke afgifter af hverken tredjelandsborgere eller EU/EØS-borgere. Disse forskelle i de nationale regler indebærer, at der i nogle Erasmus Mundus uddannelser opkræves studieafgifter af tredjelands-studerende, men ikke af EU/EØS-studerende, mens der i andre uddannelser opkræves afgifter af begge grupper. Universiteterne skal i deres ansøgninger om en Erasmus Mundus uddannelse dokumentere beregningen af en eventuel studieafgift for henholdsvis EU/EØS- og tredjelandsstuderende.

Kravet om fælles studieafgift harmonerer ikke med de danske regler om, at studerende, der er optaget på en dansk universitetsuddannelse, og som led i denne får tilbudt et parallelforløb, eller som er optaget på en fællesuddannelse, ikke må afkræves studieafgift – ej heller for studieopholdet i udlandet.

Det skal bemærkes, at der under de igangværende forhandlinger om et nyt program for Erasmus Mundus er sat spørgsmålstegn ved bestemmelsen om en fælles studieafgift. Europaparlamentets udvalg for kultur og uddannelse har således den 24. juni 2008 stillet forslag om, at bestemmelsen om studieafgift ændres. Udvalgets forslag indebærer, at der ikke stilles krav om en fælles studieafgift, men at det er op til konsortiet at fastsætte eventuelle studieafgifter afhængig af de nationale regler på området. Europaparlamentets endelige udtalelse forventes afgivet september 2008.

Adgang, optagelse og indskrivning

EU-udbudsbetingelserne forudsætter endvidere, at der skal være fælles kriterier for adgang og optagelse til den enkelte Erasmus Mundus uddannelse, og at kriterierne skal være i overensstemmelse med national lovgivning. Adgangskriterierne skal være klart beskrevet og fælles for alle universiteter, der deltager i den pågældende Erasmus Mundus uddannelse.

Konsortiet fastsætter endvidere i overensstemmelse med national lovgivning regler om optagelse og indskrivning af de studerende på de deltagende universiteter.

Eksamensbevis

De deltagende universiteter skal kunne udstede et eksamensbevis, der er nationalt anerkendt. Gerne som joint degree, dvs. et samlet eksamensbevis, der udstedes i fællesskab af de universiteter, der deltager i uddannelsen. Hvis dette ikke er muligt i henhold til national lovgivning, skal der udstedes double degrees eller multiple degrees. Dette betyder, at den studerende opnår en national grad fra to eller flere lande. Efter gældende danske regler kan danske universiteter ikke udstede et joint degree, men kun en national grad.

Det skal dokumenteres over for Kommissionen, at universitetet har mulighed for at udstede et eksamensbevis og hermed tildele en joint degree eller en national grad. I Danmark er det hidtil sket ved, at Videnskabsministeriet, Universitets- og Bygningsstyrelsen, over for Kommissionen har bekræftet, at den pågældende Erasmus Mundus uddannelse ækvivalerer en godkendt dansk uddannelse. Dette indebærer, at det danske universitet til de Erasmus Mundus studerende, der er optaget på uddannelsen ved det danske universitet, kan udstede det eksamensbevis, der gælder for den pågældende godkendte danske uddannelse, hvis højst 2/3 af uddannelsens ECTS-point er gennemført ved udenlandske universiteter. Studerende, der er optaget ved et universitet i udlandet, kan opnå en dansk grad, hvis de har gennemført mindst 1/3 af deres uddannelse i Danmark som led i en aftale om gensidig udveksling, og hvis studerende, der er optaget på et dansk universitet, på tilsvarende vis kan opnå en udenlandsk grad.

Boks 2. Eksempel på udstedelse af dansk eksamensbevis i en Erasmus Mundus uddannelse

Københavns Universitet deltager i Erasmus Mundus uddannelsen Agris Mundus. KU kan til studerende, der har gennemført et 2-årigt studieforløb, hvoraf det ene år gennemføres ved KU, udstede et eksamensbevis, der giver graden M. Sc. in Agricultural Development. Det svarer til den grad, der tildeles for den 2-årige godkendte danske kandidatuddannelse af samme navn, og hvor hele uddannelsen gennemføres i Danmark.

De studerendes retssikkerhed

Under studieophold ved et universitet gælder de nationale regler med hensyn til fx studietilrettelæggelse, gennemførelse, eksamen, evt. klageadgang mv. Optagelse på uddannelsen skal ske i overensstemmelse med nationale regler for de deltagende universiteter.

Kontrakt med Kommissionen om en Erasmus Mundus uddannelse

Konsortiet indgår en kontrakt med Kommissionen. Kontrakten giver adgang til at anvende betegnelsen Erasmus Mundus, at få et administrationstilskud fra Kom-

missionen på max. 15.000 Euro pr. år samt at få adgang til et vist antal stipendier til tredjelandsstuderende (ca. 20-25 pr. uddannelse pr. årgang).

Kontrakten indgås for en periode på fem år og underskrives på konsortiets vegne af koordinatoren for konsortiet, som er et af de deltagende universiteter.

4. Problemidentifikation

Siden 2005 har danske universiteter indgået aftaler med udenlandske universiteter om deltagelse i og udbud af lidt over 10 Erasmus Mundus uddannelser. Uddannelserne varierer meget med hensyn til struktur og omfang, herunder antallet af studerende, der tager en del af uddannelsen i Danmark.

I perioden 2005-2007 har ca. 300 studerende taget en del af deres Erasmus Mundus uddannelse i Danmark. Af disse studerende har ca. 85 % været tredjelandsborgere, mens antallet af danskere har udgjort 2-3 pct.

En af de væsentligste vanskeligheder for danske universiteters deltagelse i Erasmus Mundus aftaler er forskellene i de nationale regler for opkrævning af studieafgifter, herunder EU-bestemmelserne om fælles studieafgift. Hertil kommer, at Erasmus Mundus programmet ikke forudsætter gensidighed og økonomisk balance i studenterudvekslingen mellem de universiteter, der samarbejder om en Erasmus Mundus uddannelse.

Uanset hvilke EU-bestemmelser der måtte gælde, kan selve det forhold, at der på mange områder er forskelle i de nationale regler på uddannelsesområdet, gøre det vanskeligt for universiteterne at fastsætte fælles regler for en uddannelse. Forskellene vedrører fx regler om eksamensbevis, adgang, optagelse samt indskrivning, kvalitetssikring og de studerendes retssikkerhed, herunder antal prøveforsøg og klageadgang.

Problem nr. 1 – studieafgift

Som tidligere nævnt skal danske universiteters aftaler om deltagelse i internationale uddannelsessamarbejder, som eksempelvis Erasmus Mundus, på nuværende tidspunkt ske efter universitetslovens regler om parallelforløb og fællesuddannelser. Det indebærer bl.a., at EU/EØS-studerende fra danske universiteter, der er optaget på en af universitetets uddannelser enten som led i et parallelforløb eller på en fællesuddannelse, ikke må pålægges studieafgifter hverken for de uddannelsesdele, der foregår ved de danske universiteter, eller for dem, der foregår ved de udenlandske universiteter. Undtagelse herfra er dog, hvis den pågældende EU/EØS-studerende skal betale for tilsvarende ydelser efter universitetsloven, dvs. at der ved deltagelse i masteruddannelser kan opkræves en mindre studieafgift.

De nuværende udbudsbetingelser for Erasmus Mundus uddannelser forudsætter imidlertid som nævnt under afsnit 3 ovenfor, at hvis der opkræves studieafgift på en Erasmus Mundus uddannelse, skal den være ens for alle EU/EØS-studerende, der deltager i uddannelsen. Denne udbudsregel indebærer, at danske universiteter ikke kan optage studerende fra EU/EØS-lande, herunder Danmark, på Erasmus Mundus uddannelser, der gennemføres i samarbejde med udenlandske universiteter, som opkræver studieafgifter for disse studerende, da disse studerende ikke må afkræves deltagerbetaling for uddannelsen ifølge de danske regler. For at

imødekomme dette problem er der i finansloven for 2008 indsat en tekstanmærkning, der giver danske universiteter mulighed for at betale deltagerafgiften for Erasmus Mundus studerende, der er optaget på universiteterne.

Der kan opkræves forskellige takster for EU/EØS-studerende og studerende fra tredjelande. Danske universiteter skal, jf. ligeledes lov nr. 337 af 18. maj 2005, opkræve fuld deltagerbetaling af studerende fra tredjelande, der optages på en godkendt dansk heltidsuddannelse. Gratisprincippet omfatter altså ikke studerende fra tredjelande, og opkrævning af studieafgifter for deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser er derfor ikke et problem i relation til disse studerende.

Problem nr. 2 – gensidighed og økonomisk balance

Der skal ikke søges særskilt godkendelse af parallelforløb, herunder de dele af Erasmus Mundus uddannelsen, der foregår på udenlandske universiteter, idet disse ækvivalerer en allerede godkendt dansk uddannelse.

Aftalen om udbud af fællesuddannelser har indtil 1. april 2007 skullet godkendes af videnskabsministeren. Efter 1. april 2007 skal fællesuddannelser akkrediteres og godkendes af Akkrediteringsrådet.

Da intet universitet endnu har søgt om godkendelse af en Erasmus Mundus uddannelse som en dansk fællesuddannelse, lægges det til grund, at danske universiteters deltagelse i og udbud af Erasmus Mundus uddannelser hidtil er sket efter reglerne om parallelforløb.

Universitetet skal efter disse regler planlægge sit udbud således, at der er gensidighed og økonomisk balance i udvekslingen med de udenlandske universiteter. Det har vist sig vanskeligt for danske universiteter at få Erasmus Mundus samarbejdet til at leve op til denne regel, især ved samarbejder med flere deltagende universiteter og stor frihed med hensyn til de studerendes valg af studieforløb.

I mange programmer har ansøgerne som nævnt under afsnit 3 flere studieforløb at vælge imellem. Det forudsætter derfor en grundig planlægning og en meget præcis dimensionering af de mulige studieforløb, hvis der skal sikres gensidig udveksling af studerende mellem de deltagende universiteter og dermed økonomisk balance i udvekslingen. Denne kompleksitet harmonerer således ikke særligt godt med de principper, som regelsættet for parallelforløb bygger på.

Andre problemer

Herudover har de danske universiteter påpeget andre problemstillinger, som følger af de danske regler for parallelforløb og fællesuddannelse:

1. Danske universiteters udbud af Erasmus Mundus uddannelser skal defineres som danske uddannelser og skal leve op til alle de krav, der gælder for godkendte danske uddannelser.

Definitionen på en godkendt dansk uddannelse harmonerer imidlertid ikke særligt godt med, at Erasmus Mundus-uddannelsen udvikles og udbydes i samarbejde med udenlandske universiteter. Erasmus Mundus uddannelserne har således en anden målgruppe end ordinære danske uddannelser og har ikke som sigte først og fremmest at uddanne kandidater til det danske arbejdsmarked. Der er tale om tilbud, der retter sig mod studerende, der ønsker en inter-

national uddannelse. Som nævnt har danske statsborgere hidtil udgjort en meget lille del af de studerende på de Erasmus Mundus uddannelser, der udbydes af danske universiteter. Sigtet for hovedparten af de Erasmus Mundus studerende, der tager en del af deres uddannelse i Danmark, er derfor ikke et bestemt nationalt arbejdsmarked, men det internationale arbejdsmarked. Der kan således sættes spørgsmålstejn ved, om de kriterier mht. relevans, som godkendte danske uddannelser skal opfylde, er relevante for Erasmus Mundus uddannelser.

Dertil kommer, at en dansk uddannelse må have et vist indhold af danske uddannelseselementer. I modsat fald giver det ingen mening at tale om en dansk uddannelse med de dertil knyttede elementer, som fx et dansk eksamensbevis, en dansk universitetsgrad, dansk SU m.m. Ved ændringen af universitetsloven i 2005 blev det fastsat, at mindst 1/3 af en godkendt dansk uddannelse skal gennemføres i Danmark. De dele af uddannelsen, der gennemføres ved udenlandske universiteter, må således højst udgøre 2/3 af uddannelsens samlede ECTS-point, hvis der skal kunne udstedes et dansk eksamensbevis og hermed gives en dansk universitetsgrad, og hvis der automatisk skal kunne gives SU til hele uddannelsen, herunder de udenlandske dele. Reglen medfører, at studerende, der er optaget på det danske universitet, reelt ikke kan gennemføre mere end to semestre af deres Erasmus Mundus kandidatuddannelse i udlandet. Dette krav opleves som værende for begrænsende i forhold til formålet med Erasmus Mundus uddannelserne.

2. Uddannelsen skal leve op til de samme krav om kvalitet, faglighed, sammenhæng, relevans og progression, som gælder for danske uddannelser. Dette er vanskeligt at efterleve og dokumentere og ikke altid hensigtsmæssigt, jf. pkt. 1 ovenfor vedrørende relevans. Uddannelserne skal naturligvis være af høj kvalitet, men dette vil kunne sikres ved, at der stilles krav om, at uddannelserne lever op til de fælles europæiske standarder for kvalitetssikring samt den europæiske kvalifikationsramme for europæisk samarbejde.

Endelig har danske universiteter fremsat ønske om, at danske universiteter får mulighed for at udstede en joint degree, når de deltager i udbud af uddannelser, der er udviklet og gennemføres i samarbejde med udenlandske universiteter.

5. Modeller for danske universiteters fremtidige deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser

Arbejdsgruppen har med udgangspunkt i denne problemløsning overvejet følgende modeller for danske universiteters fremtidige deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser:

1. Erasmus Mundus uddannelser betragtes som danske uddannelser.
2. Erasmus Mundus uddannelser betragtes som internationale uddannelser.
3. Erasmus Mundus uddannelser betragtes som internationale uddannelser, men med overdragelse af kompetence til konsortiet
4. Finansieringsmodel med "Omvendt taxameter".

5.1 Model 1 – Erasmus Mundus som dansk uddannelse

Hvis danske universiteters aftale med udenlandske universiteter om uddannelser, der er omfattet af Erasmus Mundus, fortsat skal defineres som en dansk uddan-

nelse, forudsætter dette, at uddannelserne udbydes og gennemføres inden for rammerne af ændringen af universitetsloven fra maj 2005, dvs. enten som et parallelløb eller som en fællesuddannelse. Rammerne, der er udmøntet i bekendtgørelsen om parallelløb og fællesuddannelser, forudsætter bl.a.:

- At danske universiteter tilrettelægger deres samarbejde med de udenlandske universiteter sådan, at der er gensidighed og økonomisk balance i udvekslingen med de udenlandske universiteter.
- At de dele af uddannelsen, der gennemføres ved udenlandske universiteter, højst må udgøre 2/3 af uddannelsens samlede ECTS-point.
- At de deltagende universiteter i det konkrete studieprogram optager hver en forholdsmæssig andel af studerende på hele programmet (uddannelsen) – gerne efter fælles bestemmelser.
- At det universitet, der har optaget studerende på programmet, også har ansvaret for dels den studerendes mulighed for at kunne gennemføre hele programmet, herunder på eget universitet og de andre universiteter, dels den studerendes mulighed for at få et nationalt eksamensbevis og hermed en national grad, medmindre det nationale universitet har hjemmel til at udstede en joint degree.
- At evt. betaling af studieafgift følger de nationale regler for det universitet, hvor den studerende er optaget på hele uddannelsen. For studerende, der er optaget på uddannelsen på et dansk universitet, er deltagelse i undervisning/prøver derfor gratis for danskere og EU/EØS-borgere (dog mindre studieafgift ved masteruddannelser), mens tredjelandsborgere opkræves fuld betaling.
- At universitetet for de studieelementer, der gennemføres ved danske universiteter, modtager taxametertilskud fra staten både for de EU/EØS-borgere, herunder danske statsborgere, der er optaget på programmet i Danmark, og for de studerende uanset nationalitet, der er optaget på uddannelsen ved et udenlandsk universitet og som led i gensidig udveksling indskrives på et dansk universitet under en del af uddannelsen.

Arbejdsgruppen om Erasmus
Mundus - Sekretariatet

Side 10/10

Baggrunden for indførelse af parallelløb og fællesuddannelser

For Danmark er ”gratisprincippet” i forbindelse med danske universiteters udbud af ordinære heltidsuddannelser centralt. Et flertal af Folketingets partier bakkede op om muligheden for at øge danske studerendes muligheder for at tage en del af deres danske universitetsuddannelse i udlandet i form af universiteternes mulighed for at udbyde parallelløb til en eksisterende dansk godkendt universitetsuddannelse og i særlige tilfælde fællesuddannelser. Gratisprincippet skulle således også fastholdes i forbindelse med de dele, der foregik på de udenlandske universiteter, gennem aftaler om gensidighed og økonomisk balance i udvekslingen. En aftale om gensidig udveksling indebærer, at studerende, der er optaget på et dansk universitet, kan læse gratis på udenlandske universiteter, og studerende, der er optaget på de udenlandske universiteter, som modydelse herfor kan læse gratis på danske universiteter.

Rammerne for parallelløb og fællesuddannelser sikrer endvidere ikke blot, at de udenlandske dele af uddannelsen ækvivalerer en dansk uddannelse, for så vidt angår parallelløb, men de sikrer også, at de udenlandske dele har et minimum af kvalitet, og at de studerende har en vis retssikkerhed, herunder ikke mindst at det danske universitet har et overordnet ansvar for, at de studerende, de optager, kan gennemføre hele uddannelsen inden for den samlede normerede studietid.

Endvidere sikrer rammerne, at det danske universitet kan udstede et nationalt eksamensbevis og hermed en national grad til de studerende, der er optaget på Erasmus Mundus uddannelsen ved det danske universitet. Hvis der er gensidig aftale herom, kan det danske universitet også udstede et nationalt eksamensbevis og en national grad til de studerende på uddannelsen, der er optaget på et udenlandsk universitet. Det er dog en forudsætning, at mindst en tredjedel af uddannelsen er gennemført i Danmark.

Bemærkninger til model 1

- Fælles studieafgift

De nuværende udbudsbetingelser for Erasmus Mundus uddannelser forudsætter, at hvis der opkræves studieafgift på en Erasmus Mundus uddannelse, skal den være fælles for alle studerende. Der kan dog opkræves forskellige takster for EU-studerende og studerende fra tredjelande.

Denne udbudsregel indebærer, at danske universiteter ikke kan optage studerende fra EU/EØS-lande, herunder Danmark, på Erasmus Mundus uddannelser, der gennemføres i samarbejde med udenlandske universiteter, der opkræver studieafgifter.

Bestemmelsen om en fælles studieafgift for deltagerne i en Erasmus Mundus uddannelse, uanset det konkrete studieforløb, er af EU-kommissionen fastsat for at give deltagere fra alle lande lige vilkår og for at sikre, at de studerendes valg af studieforløb inden for programmet ikke påvirkes af forskelle i studieafgifter.

Bestemmelsen om fælles studieafgift indgår i Kommissionens forslag til Erasmus Mundus program for 2009-2013. Europaparlamentet drøfter pt. forslaget. I drøftelserne indgår blandt andet overvejelser om en ændret formulering vedrørende bestemmelsen om studieafgift, som fastsætter, at eventuelle studieafgifter på et program skal være i overensstemmelse med nationale regler for deltagerbetaling.

Såfremt der åbnes op for, at afgiften kan være forskellig afhængig af det konkrete studieforløb, herunder at der ikke opkræves studieafgifter af visse studerende, må det forventes, at de studerende vil prioritere deltagelse i de forløb og optagelse på de universiteter, hvor studieafgiften er lavest, eller hvor der ikke opkræves studieafgift.

Dette kan føre til en skævvridning af optaget for især studerende fra EU/EØS-lande, således at disse koncentrerer sig på de "billige" studieforløb og de "billige" universiteter. Dette problem vil eventuelt kunne søges begrænset gennem en dimensionering af optaget på de enkelte universiteter.

- Gensidighed og økonomisk balance

Danske universiteter har vanskeligt ved at efterleve bestemmelsen om, at der skal være gensidighed og økonomisk balance i udvekslingen med de udenlandske universiteter. Dette gælder især uddannelsessamarbejde med flere deltagende universiteter og stor frihed med hensyn til de studerendes valg af studieforløb.

Erasmus Mundus uddannelserne er ikke tilrettelagt som gensidige udvekslingsaftaler, og det er tvivlsomt, om der kan opnås økonomisk balance i udvekslingen. De studerende, der optages på uddannelsen, bliver ikke optaget af et af partneruniversiteterne og herefter udvekslet som gæstestuderende ved de andre universiteter.

De studerende kan i mange tilfælde vælge mellem forskellige studieforløb, der kan indebære studieophold på fx to-tre af de deltagende universiteter, jf. afsnit 4 ovenfor. Antallet af universiteter i konsortiet varierer fra uddannelse til uddannelse. Minimum er altså tre, men tallet kan også ligge på fem eller syv. I en uddannelse med mange deltagende universiteter er der mange kombinationsmuligheder for de konkrete studieforløb.

Model 1 bidrager ikke i sig selv til løsning af de grundlæggende problemer vedrørende studieafgift og krav om gensidighed og økonomisk balance. Det vil forudsætte nogle grundlæggende ændringer af den måde, som konsortierne hidtil har tilrettelagt og administreret Erasmus Mundus uddannelser på, og det vil altså kræve, at de danske universiteters samarbejdsparter er indstillet på at ændre hidtidig praksis og indrette sig efter de danske regler.

Arbejdsgruppen om Erasmus
Mundus - Sekretariatet

Side 12/12

For det første ville det forudsætte, at Erasmus Mundus uddannelser med deltagelse af danske universiteter bliver tilrettelagt som udvekslingsaftaler mellem de deltagende universiteter baseret på gensidig udveksling, og for det andet, at universiteterne vil ændre på finansieringsformen, så studieafgiften for de studerende på et program kan være forskellig, alt efter hvilket af de deltagende universiteter den studerende er optaget på. Det må som nævnt ovenfor forventes at føre til en skævvridning i optagelsen, som vil gøre det vanskeligt at opfylde kravet om gensidig udveksling. Det må endvidere antages, at de universiteter, der opkræver studieafgifter af EU/EØS-studerende, og som ikke har haft problemer med den fælles studieafgift, ikke vil være særligt motiveret for at tilpasse sig de danske krav, som tilmed vil være vanskeligere at administrere. Konsekvensen heraf kan således forventes at være, at det ville blive vanskeligt for de danske universiteter at fortsætte samarbejdet om nogle af de eksisterende Erasmus Mundus uddannelser.

I og med at det har vist sig vanskeligt i Erasmus Mundus forløbene at opfylde kravet om gensidighed i udvekslingen af studerende, kunne man overveje at fjerne dette krav. Dette ville indebære, at eventuelle studieafgifter i udlandet for de studerende fra EU/EØS-lande, der er optaget på de danske universiteter, skulle finansieres ad anden vej, samt at de danske universiteter ville skulle opkræve deltagerbetaling for Erasmus Mundus studerende optaget ved udenlandske universiteter under studieophold ved de danske universiteter.

Med en fastholdelse af kravet om gensidig udveksling og økonomisk balance må det forventes, at model 1 vil føre til, at danske universiteter fremover primært vil kunne indgå aftaler om Erasmus Mundus forløb med universiteter, der ikke opkræver deltagerbetaling.

- 2/3-dels-reglen, ækvivalens og særlige tilfælde

De danske universiteter ser også gerne, at der ikke centralt fastsættes noget krav om, hvor mange ECTS-point af en Erasmus Mundus uddannelse der skal være

taget ved det danske universitet, før der kan tildeles en dansk grad. Det anføres således, at det er vanskeligt at kræve, at 1/3 af uddannelsen skal foregå på dansk jord, i samarbejder, der som de fleste Erasmus Mundus samarbejder, omfatter mere end 3 partnere.

Begrundelsen for dette krav er, at parallelforløb er en del af en godkendt dansk uddannelse, og at en fællesuddannelse er en godkendt dansk uddannelse, jf. afsnit 4.

De danske universiteter anfører herudover, at Erasmus Mundus uddannelser både er udviklet og udbydes i samarbejde med udenlandske universiteter. De udenlandske dele af uddannelsen ækvivalerer derfor ikke nødvendigvis et uddannelsesforløb i Danmark, hvilket er forudsætningen for et parallelforløb. Erasmus Mundus uddannelser er normalt ikke uddannelser, der kun udbydes i særlige tilfælde, herunder hvor der ikke er et tilstrækkeligt samfundsmæssigt behov for et samlet dansk udbud af den pågældende uddannelse, hvilket er forudsætningen for godkendelse af en uddannelse som en fællesuddannelse.

Arbejdsgruppen om Erasmus
Mundus - Sekretariatet

5.2 Model 2 – Erasmus Mundus som international uddannelse

Ifølge kommissoriet skal arbejdsgruppen overveje, hvordan det kan sikres, at danske universiteter fuldt ud kan deltage i Erasmus Mundus uddannelser. Som anført under problemidentifikationen i afsnit 4 ovenfor ligger der en begrænsning i, at de danske universiteter kun kan deltage i Erasmus Mundus uddannelser, der kan godkendes som danske uddannelser, jf. også de begrænsninger, der i afsnit 5.1 er nævnt i omtalen af model 1. Arbejdsgruppen har derfor overvejet en model (model 2), hvorefter danske universiteter kan deltage i udbud af uddannelser, der defineres som internationale uddannelser – og ikke som danske uddannelser.

Side 13/13

Model 2 indebærer, at universitsloven ændres, sådan at danske universiteter – ved siden af de eksisterende uddannelsessamarbejder i form af parallelforløb og fællesuddannelser – kan indgå aftale med udenlandske universiteter om deltagelse i en international uddannelse. Rammerne for en sådan international uddannelse kunne være følgende:

Studiestructur, kvalitet og relevans

- Den enkelte uddannelse kan omfatte 120 ECTS-point svarende til en dansk kandidatuddannelse eller 60 ECTS-point svarende til en dansk masteruddannelse.
- Studieprogrammet defineres som en international uddannelse. Uddannelsen kan omfatte flere studieforløb, der gennemføres af et partnerskab bestående af mindst tre universiteter fra tre EU/EØS-lande samt tredjelande. De enkelte studieforløb gennemføres ved mindst to universiteter fra to lande. Der er ikke krav om, hvor mange ECTS-point der skal gennemføres ved det danske universitet.
- De deltagende universiteter i samarbejdet fastlægger det samlede studieprogram på uddannelsen, herunder dets kvalitet og relevans for det globale arbejdsmarked, og i tilknytning hertil, hvilke konkrete adgangskrav der skal opfyldes for at kunne blive optaget på uddannelsen.
- Det samlede studieprogram skal akkrediteres af én international anerkendt akkrediteringsinstitution og godkendes af Videnskabsministeriet.

- For gennemførelse af uddannelsesdele på de forskellige universiteter er de studerende omfattet af de regler, der gælder for uddannelse ved disse universiteter. (Begrundelsen herfor er, at danske regler kun gælder i Danmark, dvs. de uddannelsesdele, der gennemføres ved et dansk universitet, følger reglerne i universitetsloven og regler fastsat i medfør af denne lov, mens de uddannelsesdele, der gennemføres ved udenlandske universiteter, følger reglerne for det pågældende universitet.)

Optagelse og eksamensbevis

- De enkelte universiteter, der deltager i samarbejdet om uddannelsen, forestår hver især optagelse af et antal studerende til hele uddannelsen. Universiteterne aftaler, hvor mange studerende det enkelte universitet skal optage. Hvis det enkelte universitet har flere ansøgere, der opfylder adgangskravene, end der er studiepladser til rådighed ved universitetet, optages de bedst kvalificerede. Afviste ansøgere ved et universitet kan evt. henvises til optagelse ved et af de andre universiteter.
- Det optagende universitet har det overordnede ansvar for, at den studerende kan gennemføre hele uddannelsen, og ansvaret for at udstede et eksamensbevis og tildele en grad.
- Det danske universitet kan som led i en gensidig aftale med udenlandske universiteter om en uddannelse bestemme, at der kan udstedes et ”internationalt eksamensbevis” og for så vidt angår kandidatuddannelser følger de engelsksprogede betegnelser: Master of Arts (MA) og Master of Science (MSc) efterfulgt af en fagbetegnelse på engelsk.
- Dansk rets gyldighed er begrænset af territoriet, dvs. det er ikke muligt at fastsætte en regel om, at et eksamensbevis er gyldigt uden for dansk territorium. Eksamensbeviset kan få gyldighed i Danmark, og der kan fastsættes regler herom, men med hensyn til gyldigheden uden for Danmark, kan det alene fastsættes, at det danske universitet har pligt til at sikre sig ved dets aftaler med udenlandske universiteter, at de studerende får et eksamensbevis, der er gyldigt i alle de berørte lande.
- Hvis mindst 1/3 af Erasmus Mundus uddannelsens ECTS-point er gennemført ved det danske universitet, og hvis denne del af uddannelsen efter universitetets beslutning kan give merit ind i en dansk uddannelse, kan universitetet tillige udstede et dansk eksamensbevis og tildele en dansk kandidatgrad.

Arbejdsgruppen om Erasmus
Mundus - Sekretariatet

Side 14/14

Finansiering og studieafgift

De deltagende universiteter beslutter efter de nationale regler, der gælder for opkrævning af studieafgift for de deltagende universiteter, om der for EU/EØS-borgere skal opkræves studieafgifter eller ej på uddannelsen.

Det bemærkes, at danske universiteter skal opkræve deltagerbetaling for tredjelandsborgere, der optages på uddannelsen ved universitetet, idet der ikke ydes tilskud fra den danske stat til disse studerende. Studieafgiften skal mindst svare til omkostningerne. Dette svarer til reglerne i universitetslovens § 26, stk. 4, 3. punktum.

5.2.1 Model 2.1: Ingen studieafgift for EU/EØS-borgere

Hvis der for en Erasmus Mundus uddannelse ikke opkræves studieafgifter af EU/EØS-borgere, vil følgende gælde:

- Det danske universitet modtager taxametertilskud fra den danske stat til den undervisning, universitetet leverer til danske statsborgere og andre EU/EØS-borgere.
- Studerende fra EU/EØS-lande pålægges derfor ikke studieafgift af det danske universitet.
- Der aftales økonomisk balance i udvekslingen af EU/EØS-studerende inden for de enkelte studieforløb.

Denne udgave af model 2 vil som model 1 formentlig kunne anvendes i begrænset omfang, fx de situationer, hvor ingen af de deltagende universiteter opkræver deltagerbetaling af EU/EØS-studerende, hvor antallet af deltagende universiteter i samarbejdet og antallet af studieforløb, som de studerende kan vælge mellem, er begrænset, samt hvor studieopholdene på de enkelte universiteter er af nogenlunde samme længde.

Den danske stats udgifter vil alene omfatte taxametertilskud til studieophold i Danmark for studerende fra EU/EØS-lande inkl. Danmark, der er optaget på uddannelsen i Danmark, og de studerende ved et udenlandsk universitet, der som led i aftalen tager en del af uddannelsen i Danmark.

Arbejdsgruppen om Erasmus
Mundus - Sekretariatet

Side 15/15

5.2.2 Model 2.2: Studieafgift for EU/EØS-borgere

Hvis der for en Erasmus Mundus-uddannelse opkræves studieafgifter for EU/EØS-borgere, vil følgende kunne gælde:

- Det danske universitet modtager taxametertilskud fra den danske stat til den undervisning, universitetet leverer til danske borgere og andre EU/EØS-borgere.
- Danske universiteter må ikke modtage deltagerbetaling fra disse studerende. Dette svarer til princippet i universitetslovens § 26, stk. 4, 2. punktum.
- Antallet af studiepladser for EU/EØS-studerende på de enkelte uddannelsesdele dimensioneres, dvs. ministeren fastlægger en maksimumsramme for tilgangen, jf. universitetslovens § 4, stk. 4.
- De studerende fra EU/EØS-lande inkl. Danmark, der deltager i studieforløb, der omfatter studieophold ved det danske universitet, betaler således alene studieafgift for studieophold ved udenlandske universiteter.
- Studerende, der er berettiget til dansk SU, kan få studieafgifter, der opkræves for studieophold ved udenlandske universiteter, helt eller delvist finansieret via udlandsstipendieordningen. Stipendiet kan maksimalt udgøre taxametret for en tilsvarende uddannelse i Danmark og dække udgifter til studieafgifter for de studieophold i udlandet, som den studerende gennemfører. Udlandsstipendiet kan kun dække den type af udgifter, som i Danmark finansieres via taxametret.

Hvis studieafgiften for en Erasmus Mundus uddannelse er fastsat som en fælles studieafgift, uafhængigt af ved hvilke universiteter uddannelsen konkret gennemføres, vil en studerende kunne søge om udlandsstipendium til den del af den fælles studieafgift, der går til dækning af studieafgifter ved de universiteter, hvor den studerende tager dele af uddannelsen i udlandet.

I denne udgave af model 2 bidrager den danske stat, via taxametertilskuddet til den del af uddannelsen, som EU/EØS-studerende gennemfører i Danmark, til at styrke danske universiteters konkurrencedygtighed og dermed muligheder for at

deltage i internationale uddannelsessamarbejder. Endvidere medvirker kombinationen af taxametertilskud og udlandsstipendier til at fremme danske studerendes internationale mobilitet, hvilket netop er formålet med udlandsstipendieordningen. Det vurderes, at det i denne model i mange tilfælde vil være gratis for danske studerende at deltage i uddannelsen, alternativt være forbundet med en begrænset udgift til deltagerbetaling.

Det har som et alternativ til denne model været overvejet at fjerne taxametertilskuddet fra den danske stat til den undervisning, danske universiteter leverer til danske borgere og andre EU/EØS-borgere. Dette ville indebære, at danske universiteter skulle opkræve fuld betaling af disse studerende, parallelt til studerende fra tredjelande. Studerende, der er berettiget til dansk SU, skulle i en sådan model have mulighed for at få den samlede studieafgift for uddannelsen finansieret via udlandsstipendieordningen.

Herved ville den danske stat kun komme til at betale for studerende, der er berettiget til dansk SU, idet udlandsstipendiet dækker studieafgiften for hele uddannelsen for disse studerende.

Det er imidlertid vurderingen, at en sådan alternativ model ville stride mod målsætningen bag udlandsstipendieordningen, nemlig at fremme danske studerendes internationale mobilitet. Gennem udlandsstipendieordningen kan der i overensstemmelse med dette formål kun ydes støtte til finansiering af studieophold i udlandet.

5.3 Model 3 - Erasmus Mundus uddannelser som internationale uddannelser, hvor kompetence overdrages til et konsortium

I stedet for at fastholde, at det enkelte universitet træffer afgørelse om optag af den enkelte studerende på uddannelsen og har ansvaret for den samlede gennemførelse af uddannelsen samt udsteder eksamensbevis for disse studerende, overgår disse kompetencer til et konsortium.

Det bemærkes, at intet er til hinder for, at danske universiteter kan indgå i konsortier, hvis dette alene har til formål at tilvejebringe samarbejde mellem universiteter, og så længe konsortiet alene har rådgivende og administrativ karakter. De danske universiteter kan imidlertid ikke efter de gældende regler overdrage de kompetencer, som er henlagt til universiteterne efter regler i universitetsloven og regler fastsat i medfør af denne lov, til et konsortium, herunder kompetence til at træffe afgørelse om optag af studerende på det danske universitet.

Model 3 forudsætter derfor yderligere ændring af universitetsloven sådan, at der fastsættes styrelsesregler for konsortierne svarende til de regler, der gælder for de danske universiteters udbud af uddannelse i øvrigt, jf. universitetslovens kapitel 3. I modsat fald ville konsortiets afgørelser blive truffet i et styrelsesmæssigt tomrum. Endvidere skal der fastsættes værneting, hvis et konsortium skal have kompetence til at træffe afgørelser.

Eventuelle regler om danske universiteters mulighed for at overdrage kompetence til et tværnationalt konsortium må modsvares af tilsvarende regler i de andre EU-lande for at give mening.

Universitets- og Bygningsstyrelsen har rettet henvendelse til flere EU-lande med henblik på at få oplyst, om der i disse lande er mulighed for, at universiteterne kan overdrage kompetence til et konsortium. Da det er meget få lande, hvor dette er en mulighed, er det vurderingen, at model 3 ikke i større omfang vil kunne udgøre rammen for danske universiteters deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser.

4.4 Model 4 – Finansieringsmodel med ”Omvendt taxameter”

Efter de gældende regler udløser studerende fra udenlandske universiteter, som et dansk universitet indskrives på et kortere studieophold i Danmark, uanset nationalitet, taxametertilskud til det danske universitet for beståede eksamener og prøver. Det er dog en forudsætning, at gæstestuderende fra udenlandske universiteter, dvs. studerende der er optaget på udenlandske universiteter, er udvekslet med danske studerende, dvs. studerende der er optaget og indskrevet på en hel uddannelse ved danske universiteter, og at der er økonomisk balance i udvekslingen.

Studerende fra danske universiteter, som tager på et kortere studieophold i udlandet og får merit for de gennemførte studiedelev ved hjemkomsten, udløser ikke taxametertilskud fra den danske stat.

Et af de forhold, der besværliggør danske universiteters deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser, er kravet om økonomisk balance i udvekslingen af studerende fra udenlandske universiteter på korte studieophold i Danmark og studerende fra danske universiteter på studieophold i udlandet.

Med henblik på at bidrage til at fjerne denne hindring, kan det overvejes at ændre taxametersystemet, populært sagt ”at vende taxametersystemet om” for såvel indgående som udgående gæstestuderende. Dette indebærer, at gæstestuderende fra udenlandske universiteter ikke udløser taxametertilskud under studieophold i Danmark, og at studerende, der er optaget på en hel uddannelse på et dansk universitet, og som kommer hjem fra studieophold i udlandet og får merit, udløser taxametertilskud til det danske universitet svarende til den opnåede merit.

Fordelene ved en sådan model er, at danske universiteter vil få et incitament til at skabe flere og bedre udvekslingsordninger, der sikrer, at mange danske studerende kan optjene merit-STÅ (meritoverført studenterårsværk) i udlandet. Samtidig vil det medvirke til, at universiteterne ikke har incitament til at indskrive studerende, der ikke er omfattet af udvekslingsaftaler. Et ”omvendt taxametersystem” vil således kunne overflødigsgøre kravet om – og dermed kontrollen af – økonomisk balance i udvekslingen af danske og udenlandske gæstestuderende på korte studieophold.

Kravet om økonomisk balance er dog som tidligere beskrevet kun en af flere hindringer i forbindelse med danske universiteters deltagelse i Erasmus Mundus uddannelser. Et omvendt taxametersystem vil således ikke ændre på, at Erasmus Mundus uddannelser generelt ikke er tilrettelagt som gensidige udvekslingsaftaler mellem de deltagende universiteter.

Det skal herudover bemærkes, at modellen vil gøre det mere attraktivt for danske universiteter at optage EU/EØS-studerende på hele uddannelser, hvor dele af uddannelsen gennemføres i udlandet, herunder i den studerendes hjemland. Model-

len vil således kunne føre til øgede taxameterudgifter for staten udløst af, at staten skal udbetale taxametertilskud for studerende, der selv har aftalt et studieophold i udlandet.

**Arbejdsgruppen om Erasmus
Mundus - Sekretariatet**

Side 18/18